

بررسی وضعیت هوش و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی شهر یاسوج

علی کامکار*

مهدی اکبر تبار طوری**

محمد فراوری***

چکیده

یکی از پیچیده ترین مباحث مطرح شده در تعلیم و تربیت امروزی، مسأله پیشرفت تحصیلی و عوامل مؤثر بر آن است. از عمده ترین این عوامل، مسأله هوش است. به این معنا که هوش و عواملی از قبیل سواد و شغل والدین می توانند با پیشرفت تحصیلی رابطه تعاملی و تقابلی داشته باشند. هدف پژوهش حاضر پاسخی علمی و کاربردی به این مسأله است.

جمعیت مورد مطالعه ۳۹۷ نفر دانش آموز (۲۰۵ نفر دختر و ۱۹۲ نفر پسر) پایه پنجم ابتدایی شهر یاسوج می باشد که به صورت تصادفی انتخاب شدند و با استفاده از آزمون ریون، بهره هوشی آنان مورد سنجش قرار گرفت؛ ملاک پیشرفت تحصیلی آنان میانگین نمره های سه ماهه اول، دوم و سوم، پس از حذف نمره های انضباط و ورزش در نظر گرفته شد. نتایج بدست آمده نشان دهنده این است که بهره هوشی دانش آموزان در میزان پیشرفت تحصیلی آنان تأثیر مثبت و معنی داری داشته است و همچنین عواملی نظیر تحصیلات و شغل والدین نیز از نظر آماری رابطه معنی داری با پیشرفت تحصیلی و هوش داشته است ($P < 0/001$).

مقدمه

در دنیای پیچیده امروز هیچ کس بی نیاز از تعلیم و تربیت نیست. امروزه فعالیت در مدرسه و آموختن، خود بخش عظیمی از زندگی انسانها را تشکیل می دهد و جایز نیست که با نگرش قدیمی و طرز تلقی گذشته، به شاگرد و تربیت او نگاه کرد (۱). امروزه این توافق عمومی میان روانشناسان حاصل شده است که هوش انسان، ناشی از تعامل وراثت، محیط و زمان است. بخشی از هوش به ژنهایی که فرد از والدین به ارث می برد و بخشی دیگر به محیطی که در آن رشد و زندگی می کند، مربوط می شود. پژوهش حاضر ضمن تأیید تأثیر عوامل ژنتیکی در هوش، به بررسی برخی عوامل محیطی پرداخته است.

بهره هوشی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نیز به عنوان دو متغیر مد نظر بوده اند؛ در سنجش هوش افراد نظریه دو عاملی اسپیرمن که در آن هدف اندازه گیری روانی، ارزیابی مقدار

* مربی و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، گروه توسعه آموزش پزشکی

** مربی و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، آموزشکده بهداشت، گروه تغذیه

*** مربی و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، آموزشکده بهداشت، گروه آمار

واژه های کلیدی: پیشرفت تحصیلی، هوش،

یاسوج، دانش آموزان

تحصیلی خوب (۸۹/۶٪)، برخوردار بودند؛ در حالی که در همین گروه ۱۶/۱ درصد از دانش آموزان با ضریب هوشی پایین تر از متوسط، دارای پیشرفت تحصیلی خوب بودند، این رابطه در سایر طبقه بندی ها نیز دیده می شود. بین ضریب هوشی دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنان همبستگی معنی دار آماری وجود داشت ($P < 0/001$).

جدول شماره ۲، توزیع فراوانی وضعیت پیشرفت تحصیلی را در ارتباط با نوع مدرسه نشان می دهد، که بر اساس آن دانش آموزان مدارس غیردولتی از پیشرفت تحصیلی بهتری برخوردار بودند و از نظر آماری تفاوت نیز معنی دار است ($P = 0/007$).

از جمله سایر یافته های این پژوهش رابطه بین وضعیت پیشرفت تحصیلی و هوش با سواد پدر می باشد که بیشترین فراوانی نسبی در ضریب هوشی بالاتر از متوسط و پیشرفت تحصیلی خوب در دانش آموزانی دیده شده است که دارای پدران با سطح سواد دیپلم و بالاتر هستند. همچنین در ارتباط بین شغل والدین با وضعیت هوش و پیشرفت تحصیلی نتایج به دست آمده نشان می دهد که بین هوش با شغل مادر، پیشرفت تحصیلی با شغل مادر و هوش با شغل پدر رابطه معنی دار آماری وجود دارد ($P < 0/05$).

جدول شماره ۳، توزیع فراوانی وضعیت پیشرفت تحصیلی را در ارتباط با سواد مادر نشان می دهد، همان طوری که مشاهده می شود با افزایش سطح سواد، میزان پیشرفت تحصیلی خوب بیشتر شده است؛ یعنی از میزان ۳۹/۷ درصد در دانش آموزان دارای مادران بی سواد به ۹۲/۹ درصد در دانش آموزان با مادران دارای سواد دیپلم و بالاتر رسیده است، بین سواد مادر و پیشرفت تحصیلی همبستگی معنی دار آماری دیده شد ($P < 0/001$).

y (General Factory) می باشد، مورد نظر بوده است و یکی از دلایل مهم انتخاب آزمون ریون علاوه بر وابسته نبودن آن به فرهنگ، شاخص بهتری بودن از عامل عمومی Y می باشد (۲). پژوهشهای سه دهه اخیر نشان دهنده این است که سطح پیشرفت تحصیلی دانش آموزانی که دارای والدین با سواد و شاغل هستند و از آینده اقتصادی و اجتماعی مطمئن برخوردارند، نسبت به سایر دانش آموزان بهتر بوده است (۳).

مواد و روشها

بررسی به صورت مقطعی و تحلیلی بر روی ۳۹۷ نفر کودک پایه پنجم ابتدایی شهر یاسوج در ۵۸ مدرسه انجام شد، نمونه گیری به روش تصادفی طبقه ای بود که پس از هماهنگی با اداره آموزش و پرورش و تهیه لیست مدارس و دانش آموزان، این نمونه گیری انجام گردید.

ابزار پژوهش در این مطالعه شامل پرسشنامه مشخصات دانش آموزان بود که کلیه متغیرهای زمینه ای را شامل می شد و همچنین شامل آزمون هوشی ۲۶ سؤالی ریون به منظور اندازه گیری بهره هوشی بود. ملاک پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، میانگین نمرات سه ماهه اول، دوم و سوم با حذف نمرات انضباط و ورزش بود که از دفاتر مدارس مربوطه استخراج گردید.

یافته ها

جدول شماره ۱، توزیع فراوانی ضریب هوشی دانش آموزان را در ارتباط با پیشرفت تحصیلی نشان می دهد، بر اساس یافته های این جدول هر چه ضریب هوشی دانش آموزان بالاتر می رود، وضع پیشرفت تحصیلی آنها نیز بهتر می شود، به طوری که دانش آموزان دارای ضریب هوشی بالاتر از متوسط، از بیشترین فراوانی نسبی پیشرفت

دانش آموز برسد، نمرات آزمون هوشی همچنین می تواند برای گروه بندی دانش آموزان برای مقایسه آموزشی و مشاوره ای به کار برده شوند (۵).

یافته های تحقیق نشان دادند که وضعیت پیشرفت تحصیلی و هوش دختران در مجموع نسبت به پسران بهتر بوده است. تحقیقات گلگان و همکارانش در سال ۱۹۸۲ نشان داد که به طور متوسط پیشرفت تحصیلی دختران (به ویژه در مدرسه ابتدایی) از پسران بیشتر است و همچنین در تحقیقاتی که ذوالفقاری، آقایی و ویتنگ و پترسون (Witting, Peterson) انجام دادند، بالا بودن نمرات هوش و پیشرفت تحصیلی دختران در سالهای دبستان نسبت به پسران، گزارش شد (۲۶، ۳ و ۴)، که با نتایج این تحقیق همسویی دارد.

از جمله نتایج قابل ملاحظه پژوهش حاضر ارتباط وضعیت پیشرفت تحصیلی با هوش می باشد. جهت تأیید یافته های این پژوهش می توان به نتایج مشابهی در تحقیقات بلوم، حیدری و آقایی اشاره کرد (۸، ۷ و ۳).

تشکر و تقدیر

بدین وسیله از همکاری ارزشمند آقای اسفندیار افشون و خانمها براتی و مهدوی و مسئولین محترم حوزه پژوهشی دانشگاه قردانی می گردد.

همچنین جدول شماره ۴، توزیع فراوانی وضعیت هوش دانش آموزان را با سواد مادر نشان می دهد، در این جدول نیز مشاهده می شود که بیشترین فراوانی نسبی دانش آموزان با ضریب هوشی بالاتر از متوسط در گروه دانش آموزان دارای مادران دیپلم و بالاتر (۵۰ درصد) و کمترین آن در گروه دانش آموزان دارای مادران بی سواد (۱۱/۱ درصد) وجود داشته است؛ این روند در ضریب هوشی متوسط و پایین تر از متوسط به عکس بوده است، بین سطح سواد مادر و ضریب هوشی دانش آموزان همبستگی معنی دار آماری دیده شد ($P < 0/01$).

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش رابطه بین هوش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه پنجم شهر یاسوج مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. همان طوری که از نتایج مطالعات انجام شده گزارش گردیده است، یکی از فرض های زیر بنایی در ساختمان بیشتر آزمون های هوشی این است که هوش به عملکرد موفقیت آمیز تکالیف مدرسه مربوط است، معهدا همبستگی نسبتاً زیادی بین این آزمونها و مقیاس های پیشرفت تحصیلی تقریباً اجتناب ناپذیر است (۴).

تیلور (Tyler) در سال ۱۹۶۵ گزارش می کند که بر طبق مطالعات زیادی همبستگی بین پیشرفت تحصیلی و هوش اندازه گیری شده، بین ۳۰ درصد تا ۸۰ درصد تغییر می کند، پس می توان نتیجه گرفت که اطلاع از نمره دانش آموز در آزمون هوش ممکن است برای معلم از ارزش قابل توجهی برخوردار باشد؛ این نمره را می توان برای پیش بینی این که یک دانش آموز چقدر باید خوب عمل کند، مورد استفاده قرار داد و بنابراین می تواند به معلم کمک کند تا به اندیشه منطقی در مورد آن

References

- ۱- قهرمانی، ف. بررسی عوامل مؤثر محیطی در رشد هوشی کودکان ۶ ساله شهرستان کازرون. پایان نامه فوق لیسانس، دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ۱۳۷۳.
- ۲- ذوالفقاری، ا. رابطه پایگاه اجتماعی با هوش و پیشرفت تحصیلی. رشد آموزش علوم اجتماعی، دوره چهارم (شماره ۱۳ و ۱۴)، ۱۳۷۱، ۳۸-۶۵.
- ۳- آقایی، م. بررسی رابطه هوش و پیشرفت تحصیلی و تبار اقتصادی-اجتماعی خانواده در دانش آموزان پسر ابتدایی مدارس دولتی و نمونه مردمی شهر تهران. پایان نامه فوق لیسانس، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، ۱۳۷۴.
- 4- Witting MA, Peterson AC. Sex-related differences in cognitive functioning. New York: Academic Press 1979;p.171.
- 5- Tyler LE. The psychology of human differences. 3rd ed. Encyclopedia of educational research, New York: Macillan. 1965; p. 367-380.
- 6- Gilligan C. In a different voice. Camner & Ullman(Eds), Resarch in behavior modification, New York: Holt, Rinehayt & Wanston 1982;p. 106-156.
- ۷- بلوم، ب. ویژگیهای آدمی و یادگیری آموزشی. ترجمه علی اکبر سیف، تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۳.
- ۸- حیدری، ع. همبستگی بین نمرات هوش و نمرات پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان کلاس اول ابتدایی شهرستان بوشهر. بوشهر، شورای تحقیقات اداره کل آموزش و پرورش بوشهر، ۱۳۷۳.

جدول ۱: توزیع فراوانی وضعیت هوش با پیشرفت تحصیلی

جمع کل		ضعیف		متوسط		خوب		پیشرفت تحصیلی / وضعیت هوش
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۹۵	۷۷	۲/۶	۲	۷/۸	۶	۸۹/۶	۶۹	بالا تر از متوسط
۷۲/۶	۲۸۶	۲/۸	۸	۳۹/۵	۱۱۳	۵۷/۷	۱۶۵	متوسط
۷/۹	۳۱	۲۵/۸	۸	۵۸/۱	۱۸	۱۶/۱	۵	پایین تر از متوسط
۱۰۰	۳۹۴	۴/۶	۱۸	۳۴/۸	۱۳۷	۶۰/۷	۲۳۹	جمع

$X^2 = ۷۷/۲۲$

$P = ۰/۰۰۰۰۱$

جدول ۲: توزیع فراوانی وضعیت پیشرفت تحصیلی با نوع مدرسه

جمع کل		ضعیف		متوسط		خوب		پیشرفت تحصیلی / نوع مدرسه
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۸۴/۲	۳۱۵	۵/۷	۱۸	۳۹/۱	۱۲۳	۵۵/۲	۱۷۴	دولتی
۱۵/۸	۵۹	۳/۴	۲	۱۰/۲	۶	۸۶/۴	۵۱	غیر دولتی
۱۰۰	۳۷۴	۵/۳	۲۰	۳۴/۵	۱۲۹	۶۰/۲	۲۲۵	جمع

$X^2 = ۵/۴$

$P = ۰/۰۰۰۶۷$

جدول ۳: توزیع فراوانی وضعیت پیشرفت تحصیلی و هوش با سواد مادر

پیشرفت تحصیلی				هوش				پیشرفت تحصیلی و هوش
جمع کل	ضعف	متوسط	خوب	جمع کل	پایین تر از متوسط	متوسط	بالا تر از متوسط	سواد مادر
(درصد)	(درصد)	(درصد)	(درصد)	(درصد)	(درصد)	(درصد)	(درصد)	
۷۳	۷	۳۷	۲۹	۷۲	۱۰	۵۴	۸	بیسواد
(۱۹/۶)	(۹/۶)	(۵۰/۷)	(۳۹/۷)	(۱۹/۵)	(۱۳/۹)	(۷۵)	(۱۱/۱)	
۳۰۰	۱۳	۹۲	۱۹۵	۲۹۸	۱۹	۲۱۴	۶۵	با سواد
(۸۰/۴)	(۴/۳)	(۳۰/۷)	(۶۵)	(۸۰/۵)	(۶/۴)	(۷۱/۸)	(۲۱/۸)	
۳۷۳	۲۰	۱۲۹	۲۲۴	۳۷۰	۲۹	۲۶۸	۷۳	جمع
(۳۰۰)	(۵/۴)	(۳۴/۶)	(۶۰)	(۱۰۰)	(۷/۸)	(۷۲/۴)	(۱۹/۸)	

$X^2 = 16$ پیشرفت تحصیلی

$P = 0.00032$

$X^2 = 7.6$ هوش

$P = 0.02$

The Relationship between Intelligenc and Achievement in Primary School Children of Yasuj

Kamkar A. M.S. , Akbar Tabar-Toori M. M.S.** , Fararoei M. M.S.****

Abstract

One of the complex issues in modern training , is achievement and factors which effect it .The most important factor is intelligence . It seems that the intelligence of parents, and their literacy and occupation have a direct relation to achievement. This research project was a scientific reply to this observation. The population which was chosen in this study was 397 students in the fifth grade at primary schools in Yasuj. (205 girls and 192 boys, chosen by random sampling).

In the second stage of the study, I.Q (intelligence quotient) was obtuined. The basis for evaluating achierement was the average of the first , second and third , quarter grades. The grades for discipline and sports were eliminated . The results showed that student's I.Q had a direct and significant effect with their achievement. Furthermore , other factors such as parent's level of education and occupation also had a significant statistical relationship to achievement.

Key words: Achievement , Intelligence , Yasuj , Students.

* M.S in Psychology, Yasuj University of Medical Sciences

** M.S in Nutrition , Yasuj University of Medical Sciences

*** M.S in Epidemology , Yasuj University of Medical Sciences